

Таким чином, проаналізувавши показники собівартості, прибутку, ефективність проекту та строки його окупності можна зробити висновки про те, який з альтернативних варіантів рішень необхідно приймати. Запропонована нами удосконалена методика визначення ефективності допомагає швидко визначити собівартість проекту, прибутковість проекту, ефективність інвестування в проект грошей а також строки його окупності.

Таким чином, використовуючи дану методику можна проаналізувати витрати підприємства, прослідкувати формування прибутку підприємства, порівняти грошові потоки витрати-прибуток у часовому розрізі, визначити строки окупності проекту і зробити висновок, який із альтернативних проектів є доцільнішим і більш ефективним. Саме цей аналіз дає велике підґрунтя для прийняття рішень. І дає можливість підприємству бути впевненим при прийнятті рішень, а цей фактор є ключовим при укладанні угод з діловими партнерами й інвесторами підприємства. Особливо дана система корисна для підприємств, які мають стосунки із зарубіжними компаніями, які використовують подібні методики вже давно.

Література

1. Шанин Д.А., Брехіна М.С., Бачало І.А., Баликова Я.В. Формування ефективної моделі управління підприємством через розробку та створення нової бізнес моделі//Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" збірник наукових праць. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва.—2006.—№02 (1).— С. 260-263.
2. Романченко Ю.О. Інтеграція, як фактор підвищення ефективності підприємств оліє жирового під комплексу//Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць Випуск 211: В 4т.—2006.—Том IV.—С. 931-938.
3. Макарова І.В. Учёт риска при оценке эффективности реальных инвестиций//Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць Випуск 211: В 4т.—2006.—Том IV.— С. 991-1002.
4. Чабаненко Ж.М., Саленко А.С. Проблеми підвищення ефективності інвестицій в підприємницьку діяльність//Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць Випуск 211: В 4т.—2006.—Том I.— С. 109-114.
5. Бень.Т. Методы определения экономической эффективности инвестиций: сравнительный анализ// Экономика Украины.—2006.—№6(527).— С. 41-46.
6. Рогачов М.Ю. Визначення економічного ефекту від впровадження природоохоронних заходів // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" збірник наукових праць. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва.—2006.—№02 (1).— С. 189-192.

УДК 330.322.2(477)+330.341.1

А.О. Касич

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Формування в країні інноваційно-інвестиційної системи залежить від активності в цьому процесі окремо взятого підприємства. Саме тому, проблема формування організаційно-економічних механізмів розвитку інвестиційної діяльності та інноваційно-інвестиційної діяльності зокрема є достатньо важливою. При цьому виникає питання, які саме підприємства здатні активізувати інноваційно-інвестиційну діяльність та реалізація яких механізмів забезпечить розвиток потенціалу цього виду діяльності.

В сучасних умовах конкурентні переваги формуються на основі ідей, знань, нововведень, які створюються підприємствами та поступово комерціалізуються. Крім того, інвестиційно-активне підприємство має змогу використовувати всі види діяльності для отримання доходів. Враховуючи важливість ролі таких структур в процесах розвитку держави необхідно дослідити стан інноваційно-інвестиційної діяльності конкретних підприємств (на прикладі окремих машинобудівних підприємств) та визначити умови її активізації.

Здійснення інвестицій різних видів та у всіх основних формах залежить від дії багатьох факторів. Одним з основних є життєвий цикл розвитку підприємства. Малі підприємства, які тільки набирають оберти у виробничому процесі, фактично, вирішують завдання формування, розбудови, розвитку операційної діяльності за рахунок реальних інвестицій в основні виробничі фонди, причому

не завжди нові. Забезпечити активний розвиток інвестиційної та інноваційно-інвестиційної діяльності такі підприємства не в змозі. Розвиток технології в багатьох галузях, сферах діяльності потребує значних обсягів інвестиційних ресурсів, яких у малого бізнесу не може бути за визначенням. І лише вичерпавши потенціал росту реальних інвестицій підприємство може переорієнтувати інвестиційні ресурси на фінансові інвестиції.

В розвинених країнах підприємства малого бізнесу виконують певну роль в розвитку інноваційної діяльності, особливо у вигляді венчурних фірм. В Україні їх внесок в розвиток інноваційної діяльності є прогнозним, основні ж інвестиції спрямовані в розширення масштабів діяльності. Саме тому, основними носіями інноваційно-інвестиційної діяльності повинні стати великі підприємства. Традиційно великий капітал функціонує у вигляді фінансово-промислових груп, які використовуючи форми інтеграції промислових підприємств, фінансових інститутів, науково-дослідних організацій здатні забезпечувати динамічні процеси розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності. Як свідчать дослідження експертів Світового банку в Україні не існує жодної фінансово-промислової групи [1]. Інші форми об'єднання підприємств (концерни, холдинги тощо) в Україні існують, але їх інноваційно-інвестиційна активність залишається досить низькою.

Як відомо, за об'єктами вкладання, інвестиції класифікують на два види:

- реальні інвестиції – характеризують вкладення капіталу у відтворення основних засобів, в інноваційні нематеріальні активи (інноваційні інвестиції), в приріст товарно-матеріальних цінностей та інші об'єкти інвестування, пов'язані зі здійсненням операційної діяльності підприємства;
- фінансові інвестиції – вкладення капіталу в різні фінансові інструменти інвестування, головним чином в цінні папери [2, с.87-88].

Основними формами реальних інвестицій є придбання цілісних майнових комплексів, нове будівництво, репрофілювання, реконструкція, модернізація, оновлення окремих видів обладнання, інноваційні інвестиції. Реальні інвестиції у формі придбання основних засобів створюють умови для збільшення обсягу прибутку від операційної діяльності, розширення масштабів діяльності підприємства, завоювання більшого сегменту ринку тощо. І все ж активність українських підприємств в цій сфері залишається низькою. Основною причиною такої ситуації є величина прибутку підприємств.

Проаналізуємо динаміку обсягів та види інвестицій, які здійснюються окремими українськими підприємствами машинобудівної галузі, розвиток якої, значною мірою визначає інноваційно-інвестиційну орієнтацію економічної системи країни в цілому (табл. 1).

Таблиця 1. Динаміка інвестиційної діяльності за видами на машинобудівних підприємствах м. Кременчука за 2004-2005 рр., тис. грн.

Показники	Підприємства					
	ВАТ «Кредмаш»		ХК «АвтоКрАЗ»		Концерн «КВЗ»	
	2004 р.	2005р.	2004р.	2005р.	2004р.	2005р.
Капітальні інвестиції	7224,2	6599,2	3741,7	13732,3	25823	47231
Капітальне будівництво	89,0	-	742,0	1070,4	10488	13261
Придбання (виготовлення) основних засобів	3908,6	2781,1	1235,5	8605,0	10033	22551
Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	605,2	652,2	1750,2	2185,5	2864	6925
Придбання (створення) нематеріальних активів	-	-	14,0	1871,1	155	646
Інші	2621,4	3165,9	-	-	2283	3848
Фінансові інвестиції	11,7	663,2	34070,3	329558,3	-1035,8	-836,0
А. Фінансові інвестиції за методом участі в капіталі в:						
асоційовані підприємства	-	-	319409,9	106789,1	-	-
дочірні підприємства	-	-	-	-	-	-
спільну діяльність	-	-	-	-	-	-
Б. Інші фінансові інвестиції в:						
частки і паї у статутному капіталі інших підприємств	11,7	663,2	-	-	-	0,8
акції	-	-	-1337,0	-	1,2	-
облігації	-	-	-	-	-	-
інші	-	-	15997,4	222769,2	-1036,8	-836,8

Як свідчать дані табл. 1 обсяги є нестійкими, а форми здійснення інвестиційної діяльності – різними. Основним підтвердженням нагальності вирішення проблеми активізації інвестиційної діяльності, перш за все у формі реальних інвестицій, є стан основних виробничих фондів (табл. 2) досліджуваних підприємств.

Таблиця 2. Показники використання основних виробничих фондів станом на 01.01.2004 р.

Показники	ВАТ «Кредмаш»	ХК «АвтоКрАЗ»
1. Вікова структура основних виробничих фондів до 5 років	2,5	17,5

5-10 років	1,7	
10-20 років	39,1	34,9
більше 20 років	56,7	47,6
2. Рівень зносу активної частини	54,5	93,4
3. Коефіцієнт оновлення за 2004 рік	0,11	0,13

Враховуючи віковий склад основних виробничих фондів та рівень зносу їх активної частини, підприємства потребують активізації перш за все капітальних інвестицій. Підприємства поступово розширяють інвестиції в придбання нових основних виробничих фондів, в капітальне будівництво, однак показники оновлення та вибуття основних засобів залишаються низькими. Це свідчить про невідповідність обсягів інвестиційної діяльності об'єктивно необхідним.

Суми витрачені на придбання нематеріальних активів, взагалі невеликі. Так наприклад, інвестиційні витрати на нематеріальні активи в 2005 р. на ХК «АвтоКрАЗ» були здійсненні на придбання програмного забезпечення. Отже не зважаючи на те, що досліджувані машинобудівні підприємства потребують активного оновлення обладнання, технологічних процесів, реальних інвестицій, наприклад в ліцензії, патенти не має. Основною причиною такої ситуації є їх фінансова неспроможність.

Важливою складовою процесу активізації інноваційно-інвестиційної діяльності є використання структур та систем управління, спрямованих на пошук ідей, створення нових товарів, адекватних попиту споживачів. В структурі досліджуваних підприємств традиційно сформовані підрозділи по управлінню технологічною підготовкою виробництва, конструкторські підрозділи. Однак динамічних структур (матричних, бригадних), які організаційно забезпечують інноваційну діяльність, підприємства не використовують.

Досліджувані підприємства активно використовують наукову інфраструктуру регіону, співпрацюючи з науково-дослідними установами, навчальними закладами в питаннях розробки технічної документації, підготовки та підвищення кваліфікації кадрів тощо.

Крім того, підприємства, які мають холдингову структуру (ХК «АвтоКрАЗ») змушені спрямовувати інвестиційні ресурси на фінансові інвестиції для збереження та збільшення своєї долі в асоційованих, дочірніх підприємствах.

Оскільки фінансових ресурсів у підприємств для істотного оновлення основних засобів не має, та з метою утримання обладнання у робочому стані підприємства змушені проводити систематичні планово-попереджувальні та аварійні ремонти. Загальні суми витрат на проведення капітальних ремонтів за 2004-2005 рр. на досліджуваних підприємствах, окрім ХК «АвтоКрАЗ», зростали. Досить актуальною проблемою для окремих підприємств є фінансове забезпечення планових ремонтів. Зростання цін на необхідні запасні частини та матеріали призводить до перевищення ліміту витрат на ремонти. Крім того, підприємства-постачальники, як правило, поставляють запасні частини на верстати, виготовлені в продовж останніх 5 років, а тому виникають труднощі із забезпеченням запасними частинами обладнання віком понад 10 років. Певні проблеми фінансування витрат на ремонти підприємства мають у зв'язку з їх віднесенням до складу валових витрат лише в обсязі 10% від суми балансової вартості основних засобів.

Інноваційна активність досліджуваних підприємств за останні роки зросла, але переважають виключно продуктові інновації. Впровадження нових видів продукції дозволило значною мірою стабілізувати фінансовий стан, однак не дало можливості напрацювати значні інвестиційні ресурси. Підприємства потрапляють в достатньо замкнене коло: вони випускають ту продукцію, яку здатні випускати, враховуючи технологічний рівень виробництва. Той факт, що це технологічно-застаріла продукція не дає можливість підвищити прибутковість функціонування підприємства, а отже напрацювати інвестиційні ресурси для активізації інноваційної діяльності на більш високому технічному рівні.

Відповідно головне завдання, яке повинні вирішувати українські підприємства полягає в забезпеченні якнайшвидшої переорієнтації отриманих прибутків на нові види діяльності, на технологічне оновлення.

Сьогодні українські підприємства потребують проведення технічної реорганізації шляхом виведення з експлуатації застарілого обладнання та обладнання, що не використовується; максимального впровадження у виробництво гнучких та енергозберігаючих технологій. Це означає, що питання розвитку інноваційної та інвестиційної діяльності слід вирішувати в комплексі. Відсутність зовнішніх (загальнодержавних) стимулів, внутрішніх механізмів та джерел фінансування цього виду діяльності зумовлюють необхідність обґрунтування заходів, реалізація яких на практиці повинна забезпечити певні зміни.

Такими заходами, на нашу думку, можуть стати:

- по-перше, розробка стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств та впровадження структур і систем управління, здатних забезпечувати реалізацію цієї стратегії, що дасть можливість в повній мірі використовувати внутрішні організаційно-економічні механізми активізації інноваційно-інвестиційної діяльності;
- по-друге, створення багатогалузевих фінансово-промислових груп та інших інтеграційних форм розвитку науки та виробництва, що може забезпечити використання потенціалу різних галузей, враховуючи зміну стадій їх життєвого циклу та, відповідно, динаміку рентабельності.

Література

1. Україна: формування основи для стабільного зростання. Меморандум про економічний розвиток. Світовий банк. – 2004. – 448 с.
2. Бланк И.А. Основы инвестиционного менеджмента. – Т.1. – К.: Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. – 536 с.

УДК 330.341

А.И. Половинкина

ИННОВАЦИОННО - ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ

Инвестиционно - инновационная деятельность в настоящее время является важным направлением повышения эффективности деятельности промышленных предприятий АР Крым. Предприятия, внедряющие инновации, увеличивают объем производимой продукции, повышают ее конкурентоспособность, расширяют рынки сбыта. В этой ситуации одним из решающих направлений достижения и сохранения устойчивых позиций в конкурентной борьбе является поиск конкретных практических шагов, основанных на взаимодействии технико-технологических, организационных и социальных элементов единого производственного процесса.

Вопросами инновационного менеджмента занимаются многие ученые, которые раскрывают сущность инноваций в зависимости от объекта и предмета своего исследования. Впервые определение инноваций было дано австрийским ученым И. Шумпетером, который обозначил эту категорию как «новую комбинацию», под которой он понимал другое качество средств производства в результате внедрения новых средств производства или систем его организации [1, с.56]. И. Шумпетер выделяет пять типов инноваций: производство продукции с новыми свойствами; внедрение нового метода производства; освоение новых рынков сбыта товаров; изменение организации производства и его материально-технического обеспечения; внедрение новых организационных и институциональных форм [1, с. 217]. На наш взгляд, перечисленные типы инноваций отражают типы инновационных процессов. Морозов Ю.П. под инновациями понимает «прибыльное использование новых технологий, видов продукции, организационно-технических и социально-экономических решений производственного, финансового, коммерческого или другого характера» [2, с. 8]. Соколов Д. В. рассматривает эту категорию как конечный результат создания и внедрения принципиально нового или модифицированного нововведения, которое удовлетворяет конкретные общественные потребности и дает возможность получить экономический, социальный, научно-технический эффект [3, с.24]. В противоположность таким взглядам, П. Друкер рассматривает инновации, прежде всего, как экономическое и социальное понятия, а не техническое. Он подчеркивает значимость инновации как инструмента создания капитала [4, с. 6]. Венгерский ученый Б.Санто под инновациями понимает общественно - технико-экономический процесс, который в результате практического использования идей и изобретений приводит к созданию лучших изделий, технологий, а иногда и к получению дополнительного дохода [5, с.7]. Таким образом, анализ разнообразных определений «инноваций» позволил сделать вывод, что под инновациями в широком смысле следует понимать конечный результат внедрения нововведений в виде новых или усовершенствованных технологий, продукции, услуг или других организационно-технических решений, которые удовлетворяют общественные потребности и дают экономический, научно-технический, экологический и прочие эффекты. Деятельность, направленная на исследование, разработку, подготовку производства, внедрение нововведений и их распространение в другие сферы представляет собой инновационную деятельность.